

A photograph of two beekeepers in white protective suits and veils working with a beehive in a garden. One beekeeper is holding a frame of bees, and the other is reaching into a red beehive box. The background shows a wooden structure and greenery.

INSPIRASJON OG INFORMASJON FOR

lagsbigårder

NORGES BIRØKTERLAG

Innholdsfortegnelse

Inspirasjon og informasjon for lagsbigårder	3
Generelle tips om lagsbigården	4
Noen ideer til aktiviteter i lagsbigården	8
Fysiske forhold i lagsbigården	9
Smittevurdering i lagsbigården	10
Felles slyngerom	11
Økonomi i lagsbigården	12
Hvem deler ut midler	14
Bybi i Oslo	17
Halden og Omegn Birøkterlag.....	21
Södra Inland Biodlarförening	24
Tavlebords Honungsgård.....	27
Honningbakken – en informasjonsbigård i Stavanger	29
Noen tips til slutt	31

UTGIVER

2017 Utgitt av
Norges Birøkterlag,
Dyrskuevegen 20, 2040 Kløfta
Tlf: 63 94 20 80
E-post: post@norbi.no
Hjemmeside: www.norbi.no
Tekst: Eli Åsen
Diverse foto:
Roar Ree Kirkevold og Eli Åsen

Laget med støtte fra

Inspirasjon og

INFORMASJON FOR LAGSBIGÅRD

For ti år siden hadde vi knapt hørt om lagsbigårder i Norge. Som i våre naboland opplevde vi en stor nedgang i antall birøktere og bifolk fra midten av 1980-tallet til langt ut på 2000-tallet. For å snu den negative trenden så vi til Sverige og Danmark hvor nedgang var snudd til oppgang. Et spesielt tiltak skilte seg ut i våre naboland: Lagsbigården.

Lagsbigården var for mange et viktig nav i birøkterlaget. En plass for opplæring, rekruttering, sosialt samvær og en naturlig plass å følge biene gjennom året. I Norge holdt vi møter i lokallaget i klasserom på vinteren. I Sverige og Danmark møttes de i lagsbigården om sommeren – når ting skjer i bigården.

Gjennom tilskudd fra Sparebankstiftelsen DNB i 2009 fikk Norges Birøkterlag innvilget midler til drakter og utstyr. Dette ble starten på etablering av lagsbigårder rundt om i Norge. I 2014 fikk vi en langt større bevilgning fra Sparebankstiftelsen DNB, som gjorde at vi kunne opprette langt flere lagsbigårder i 2015 og -16. I tillegg til midler fra Sparebankstiftelsen DNB fikk Norges Birøkterlag rabatt på kjøp av utstyret hos Honningcentralen.

Med rundt 20 ferske lagsbigårder så vi behovet for å gi disse inspirasjon og

Lagsbigården er en fin læringsarena.

informasjon om hvordan lagsbigårder kan driftes på en god og langsiktig måte. Høsten 2016 arrangerte vi en tur for de som drifter lagsbigårdene og de som ønsker å starte opp lagsbigårder til 3 ulike birøkterlag og 1 privat firma.

Dette heftet er ment som inspirasjon og informasjon om opprettelse og drift av en lagsbigård. I tillegg gir heftet et innblikk i drift av tre ulike lagsbigårder og et privat firma som satser på bier og birøkt som tema i turisme.

Generelle tips

OM LAGSBIGÅRD

Det ligger mye potensiale i en lagsbigård. Den kan fungere som ramme for kurs, for det sosiale liv i foreningen, gi bidrag til lagets økonomi, bidra til aktivitet og være en forutsetning for lagets vekst. I tillegg vil en lagsbigård kunne være svært nyttig når en skal informere om bier og birøkt til samfunnet (skoleklasser, andre foreninger, politikere m.v)

Lagsbigården er allikevel ikke selvdreven. Det krever ressurser å drive en lags-

bigård, og så får man høste av de investeringene man gjør.

Lokallagene i Norges Birøkterlag er svært forskjellige. Og har naturlig nok svært forskjellige forutsetninger for å opprette og drifte en lagsbigård.

Personer

Medlemmer, birøktere, nybegynnere, ildsjeler. Uansett hva du kaller de, er personene en av de største ressursene i laget. Det ligger mange gode muligheter i personenes ulike kompetanser.

Ved opprettelse og drift av en lagsbigård er det stort behov for folk som hjelper til.

Del opp oppgavene, slik at de er overkommelige og har klare rammer. Da er det lettere å si ja. Arranger dugnader, og legg vekt på det sosiale, slik at det blir gøy å bidra.

Ved å engasjere medlemmene i lagets arbeid så knyttes de nærmere til laget. Når flere blir engasjert så blir også belastningen mindre på den enkelte.

LEDELSE I LAGSBIGÅRDEN

Lag et utvalg med ca 2-5 birøktere som har hovedansvaret for lagsbigården. Ansvarsområder for utvalget kan være:

- Ha overordnet oppsyn med drifta i bigården.
- Samordne aktiviteter i lagsbigården/ slyngerom. Eventuelt lage en aktivitetsplan.
- Vedlikehold av utstyr.
- Utleie av utstyr (husk å lag regler for reinhold etter bruk)
- Økonomistyring.
- Rekruttering av nye krefter til arbeidet i lagsbigården.
- Delegering av arbeidsoppgaver til medlemmer i laget.

Eventuelt kan man opprette flere utvalg med hver sine ansvarsområder.

Kubegruppe

Lag små kubegrupper som har ansvar for en eller flere bifolk. Disse står for stellet av kubene gjennom sesongen.

Er de ferske birøktere bør de få tilgang til en fadder/mentor som kan hjelpe de underveis.

Nummerer bikubene og sett opp en tydelig liste over hvem som har ansvar for hvilke kuber.

Sett også gjerne opp en oppslagstavle, hvor det kan fremgå viktig informasjon om kubene, for eksempel om det går en uparet dronning som ikke bør forstyrres.

Fadder/mentor

Rekrutter faddere til kubegruppene blant de mer erfarne birøkterne i laget. De må ha kunnskap nok til å kunne hjelpe nybegynnerne på veien. Om de får spørsmål de ikke kan svare på, så har de andre birøkterkollegaer de kan spørre om hjelp.

Erfarne birøktere er til god hjelp.

Erfa-ring

Når nybegynnerkurset er gjennomført, kan det være en ide å starte en ring eller gruppe med de som nå har litt erfaring = en erfa-ring.

Medlemmene i gruppen bestemmer hva som skal skje i erfa-ringen. Den første sommeren kan man for eksempel besøke hverandre for å se hverandres bigårder, slyngerom, lager og drift.

Det er viktig at det er temaer, ellers vil det lett ende i en kaffeklubb. Formålet er at man skal få erfaring.

Noen temaforslag gjennom sesongen: utvidelse/kassepåsett, utvikling/sværmning, dronerammen, slynging, oksalsyre, evaluering og planer for neste seong.

Erfa-ringen organiseres ved at en får ansvaret for innkalling til møter, lage en adresseliste med e-post og telefonnummer og eventuelt skrive referater (det kan gå på omgang). Plan for møter gjennom sesongen avtales på det første møtet på våren.

Gjennom en erfa-ring sikrer man at nybegynnerne ikke står alene de første årene som birøkter. Man møter birøktere på sitt eget nivå og har noen å spørre.

Kubevekt

Bruk en kubevekt i lagsbigården for å se på utviklingen gjennom sesongen. En billig løsning er en baderomsvekt med en speilkasse. Eventuelt kan man kjøpe inn elektroniske kubevekter via Norges Birøkterlag. Målingen fra disse legges daglig ut på Norges Birøkterlag sin hjemmeside, slik at man se på utviklingen i trekket gjennom sesongen.

Kaffe og kake

Eller kjeks og saft? Litt servering etter bigårdstreffet gjør at praten går enklere.

Eksperimenthjørnet

Velg ut noen av lagsbigårdens bifolk som kan brukes til tester og forsøk. Disse plasseres for seg selv, og merkes godt

Kaffe og kake?

Noen temaforslag de tre første årene i erfa-ringen:

- År 1: Bigårdsbesøk: Bigårdens innretning og slyngeforhold. Hygiene, renhold, smittevern.
- År 2: Produksjon av avleggere og dronningavl på hobbyplan.
- År 3: Bisykdommer og sertifiseringskurs.

Andre forslag til temaer:

Bienes biologi, planter og trekkområder, økonomi, drift og rasjonalisering.

Ulike kubetyper i eksperimenthjørnet.

Svermer skal fanges inn.

for å informere medlemmene om at dette ikke er vanlige driftskuber.

På disse kubene kan man teste ut ulike driftsteknikker, ulikt utstyr og sammenligne. Merk kubene tydelig og bruk notatkort, slik at alle vet hvordan kubene skal stelles.

Fylkesdronningene

Er lagsbigården et egnet sted for fylkesdronningene? Her vil det være mange innom som kan hente ut avlsmateriale. Har lagsbigården kapasitet til å drifte disse, kan det være en god løsning.

Fylkesdronningene plasserer for seg, og merkes godt for å informere medlem-

mene om at dette ikke er vanlige driftskuber.

Svermfanging

Jo flere som kan bidra med å hente svermer, jo enklere blir det. Kan man sette opp en svermfangerliste for sommeren og fordele ansvarsuker?

Avklar hva som skal gjøres med svermene etter innfangning.

Skal svermene avlives? Lag rutiner.

Kan man opprette en egen svermebigård et stykke unna lagsbigården? Lag et system for behandling og sertifisering av svermene.

Følg regelverket i birøktforskriften.

Følg regelverket i birøktforskriften.

Noen ideer

TIL AKTIVITETER I LAGSBIGÅRDEN

- **Nybegynnerkurs**
- **Kurs i bisykdommer, dronningproduksjon, snekring av utstyr**
- **Temakvelder**
 - o Varroabekjempelse
 - o Mjødbrygging
 - o Svermfanging og behandling
- **Styremøter**
- **Kjøp og salg- aften**
(informert om regler for kjøp og salg i forkant)
- **Besøk av skolebarn**
- **Besøk av andre organisasjoner**
(Hagelag, bondelag osv)
- **Grillaften/sommerfest**
- **Sosiale aktiviteter**
- **Faglige aktiviteter**
- **Åpent hus**
- **Familiekveld**
- **Årets arbeidsprosesser i bigården**
 - o Hygienisk birøkt i praksis
 - o Bruk av notakort
 - o Vurdering av bistryrke
 - o Sjekk av førsituasjonen
 - o Kontroll av yngelproduksjon
 - o Nødføring
 - o Kassepåsett
 - o Bruk av dronetavle
 - o Undersøke varroanivået i kubene
 - o Sertifisering av biene
 - o Omlarvingsdag
 - o Merking av dronninger
 - o Produksjon av avleggere
 - o Høsting av honning
 - o Slynging av honning
 - o Røring av honning
 - o Skifte dronninger
 - o Innvintring
 - o Føring av biene
 - o Oksalsyrebehandling
 - o Smelting av voks og koking av tavler
 - o Felles innsamling av tavler som sendes til omsmelting
- **Utferder**
 - o Reise til parestasjon
 - o Reise til lyngtrekk
 - o Besøke en næringsbirøkter
 - o Besøk en testvert
 - o Delta på konferanser som Honnemøtet eller Agdermøtet
 - o Besøk vennskapsforeninger
 - o Delta på birøktkonferanser som feks. Apimondia

Fysiske forhold

I LAGSBIGÅRDEN

Lagsbigårdene har stor variasjon. Fra enkle oppstillingsplasser for kuberne til bigårder med lagerlokale og møterom, strøm og vann. Det er viktig å tilpasse lagsbigården til lokale muligheter og ressurser. Punktene nedenfor er til inspirasjon og for bruk i planleggingen, dette er ikke absolutte krav.

- Lokaliteten

- o Ikke for lang kjørevei for medlemmene
- o Ikke på et sted hvor det er mye publikum/ midt i allfarvei (?)
- o Greie trekkforhold, men ikke nødvendig at de er topp
- o Parkeringsmuligheter
- o Muligheter for å sette opp lagringsplass
- o Avtale (gjærne langsiktig) med grunneier om å få bruke plassen og eventuelle kostnader
- o Kommuner, allmenninger og lokale grunneiere er potensielle utlånere
- o Har laget mulighet til å kjøpe noe eget?

- Lagerlokale

- o Mulighet for å lagre utstyret som brukes i lagsbigården
- o Tørt og musetett

En bod i lagsbigården gir fin lagerplass.

- o Låsbart
- o Brakke, container eller bod er enkle alternativer

- Møtelokale

- o Plass til medlemmene
- o Bord, stoler, prosjektor og lerret
- o Mulighet for oppvarming?
- o Toalett?
- o Mulighet for å innrede slyngerom?

Lagsbigård på sparebluss

I forbindelse med et nybegynnerkurs er det praktisk å ha en lagsbigård hvor man

kan gjennomføre demonstrasjoner og praksis.

Denne metoden forutsetter at deltagerne kjøper sitt eget bifolk og utstyr.

Bifolkene settes i en samme bigård hvor man møtes til fastsatte tidspunkt. Det er en fordel å ha et eget lager i lagsbigården, slik at man har tilgang til nødvendig materiale. Eventuelt må man ta med seg det utstyret man trenger til hver gang.

Biene må sertifiseres før deltagerne kan flytte bifolkene til egen bigårdsplass etter endt kurs.

Smittevurdering

I LAGSBIGÅRDEN

I lagsbigården møtes mange birøktere. Kanskje kjøper eller selger man inn bifolk, dronninger og/eller brukt utstyr. Det er med andre ord mange potensielle smitteveier inn og ut av en lagsbigård.

Det er viktig å ha et aktivt forhold til risikovurdering og risikominimering i lagsbigården.

Hvilken risiko kan man leve med? Hvilke tiltak skal eller bør man sette inn for å minimere risikoen? Det er viktig at til-

takene er gjennomførbare, og at alle respekterer disse.

Tenk gjennom mulige smitteveier inn og ut av lagsbigården. Bidresser, hansker, sko, kubeskraper, røykpustere, biler, kasser, tavler, dronninger, avleggere, bier. Hvor har de vært før? Hva har de vært i kontakt med? Og hva er kontaktkjeden bakover og framover?

For å redusere smittefare bør lagsbigården ha egne drakter, hansker, kubeskrapere og røykpustere som kun brukes

ved stell av bifolk i lagsbigården, og som ikke tas med til birøkternes egne bigårder. Likeledes bør birøkterne bruke skoovertrekk i lagsbigården. Eller man kan kjøpe inn et sett støvler som kun brukes i lagsbigården, slik at folk bytter fra egne sko til lagsbigårdsstøvlene før de går inn i bigården.

Lagsbigården må drives på en hygienisk måte med hyppig voksskifte, og rengjøring og desinfeksjon av utstyr.

Foto: Lillian Nyborg

Skoovertrekk er et enkelt smitteforebyggende tiltak.

FELLES slyngerom

Mange steder er det tradisjon for bruk av felles slyngerom, leieslynging hos andre birøktere eller utlån av utstyr fra laget til medlemmer eller mellom birøktere.

Etter utbruddet av åpen yngelrâte på Sørlandet i 2010 og årene framover ble det mer fokus på smittefaren ved bruk av felles utstyr og slyngerom.

Birøkt er av en slik natur at vi aldri kan få smitterisikoen ned i tilnærmet null. I stedet må vi vurdere hvilken risiko vi vil leve med, hvordan vi kan redusere smitterisikoen gjennom drift og rutiner og hvilken risiko som vi anser som uakseptabel.

I restriksjonsområder for B-sykdommer er smitterisikoen for høy til at man bør dele slyngerom eller annet birøktutstyr.

I resten av landet, som ikke er pålagt restriksjoner som følge av B-sykdommer må birøkterne og birøkterlagene selv vurdere i hvilken grad man ønsker å bruke felles slyngerom.

Rutiner ved bruk av felles slyngerom

Ved bruk av felles slyngerom, utlån eller

deling av utstyr er det viktig å vurdere smitterisiko og ulike smitteveier. Hvordan kan risikoen minimeres?

- Lag en oversikt over potensielle smitteveier.
- Lag rutiner for renhold og desinfeksjon.
- Heng opp instruksjer og informasjon i felles slyngerom, slik at alle brukerne er informert og følger gjeldende rutiner.
- Innfør et eget noteringssystem og kontrollsystem.

KSL i lagsbigården og slyngerommet

KSL er et velfungerende verktøy for å dokumentere og systematisere arbeidet i birøkten. KSL innebærer at birøkteren tar enkle notater fra sin produksjon, og setter søkelys på kvalitet i sitt arbeid. Kvalitetssystemet bygger på kravene lover og forskrifter stiller til matproduksjon, dyrevelferd, miljøhensyn og arbeidsmiljø, men stiller også krav definert av landbruksnæringen.

KSL er et godt verktøy i lagsbigården for å sikre at man følger lover og regler, samtidig som det er viktig å lære opp nye birøktere i KSL-systemet.

Mer informasjon om KSL finner du på: <http://www.honning.no/ksl-birokt> eller på www.ksl.no.

Mer informasjon om KSL finner du på: www.honning.no/ksl-birokt eller på www.ksl.no.

Økonomi

I LAGSBIGÅRDEN

En lagsbigård er ikke ment som en stor inntektskilde for laget. Derimot er det viktig å ha en stabil og sikker økonomi, for å sikre en langsiktig drift.

Et lokalt birøkterlag har ofte ikke store inntekter. Man får noe inn gjennom medlemskontingenten. Andre faste inn-

tekter kan være salg av honning, kursavgifter, salg av kaker/kaffe, utlodning og lignende.

Ved opprettelse av en lagsbigård kan man også produsere noen avleggere og/eller dronninger for salg.

Disse inntektene går som regel med til å opprettholde den vanlige driften.

Ønsker man å sette i gang større tiltak/ investeringer er man nesten avhengig av å skaffe midler utenifra.

Råd om å søke støtte

Ekstern støtte kan bidra til å oppnå lagets mål med lagsbigården, andre prosjekter eller oppgaver. Støtten kan bestå

Synliggjør verdien av det frivillige arbeidet i prosjektene.

av ren pengestøtte, i form av utstyr eller annet som laget har brukt for.

Planlegging og budsjettering

Hva ønsker dere å gjøre? Hva må det investeres i? Hva vil det koste?

Svært sjelden får man støtte til den daglige aktiviteten. Aktiviteten man ønsker å gjøre må gjerne være prosjektbasert. Prosjekt kan gå over flere år, med et forprosjekt, og ulike avgrensede deler.

Etablering og utvidelse av lagsbigården koster penger. Planlegging og budsjettering er derfor viktig.

Verdien av frivillighet

Ofte er de som deler ut midler opptatt av at utdelingen skal utløse frivillig aktivitet. Derfor er det viktig å synliggjøre dugnadsinnsatsen i laget. Hvor mange timer vil gå med til planlegging, gjennomføring og etterarbeid?

Sett opp antall dugnadstimer og anslå en verdi pr time. Sett opp verdien av dugnadstimene som egeninnsats i budsjettet.

Presiser gjerne at det er dugnadstimer, og at det ikke vil bli betalt ut lønn for dette. Noen «pengeutdelere» har en maksimumssats for dugnadstimer, sjekk dette før du søker.

Hvordan skrive en god søknad?

Stiftelser, fond, legat og det offentlige som deler ut midler annonserer gjennom utlysninger. Utlysningen gir viktig informasjon om midlene. Hva ønsker man at de skal brukes til? Hvilke målgrupper ønsker man å treffe? Når må pengene brukes? Hvilke andre premisser settes?

Les utlysningen nøye! Hvordan kan lagets søknad oppfylle formålene i utlysningen?

Tenk deg at den som leser søknaden sitter med en sjekklister (utlysningen), og krysser av for hvert punkt søknaden oppfyller.

Hvis det er en egen mal eller et søknadsskjema skal dere bruke det.

Hvis ikke så kan dette være en rettesnor:

- Overskrift: søknad om tilskudd til xxxxx (prosjektnavn)
- Fortell kort om prosjektet. Hva ønsker dere å oppnå? Hvordan ønsker dere å oppnå det? Hvem er målgruppa?
- Et enkelt budsjett med kostnader og forventede inntekter. Her synliggjøres også søknadsummen.
- Fortell kort om laget. Når det ble stiftet, antall medlemmer, antall bifolk eller annet som kan være relevant. Tilpass dette til utlysningen.

Gjør gjerne oppmerksom på at:

- Det har vært stor nedgang i birøktere og antall bifolk i Norge, i fylket og i laget. Antall birøktere har fått en oppsving i det siste. Antall bifolk og honningproduksjonen har ikke fått den samme oppsvingen. Det har sammenheng med at nye birøktere har en eller få kuber, og det tar tid å få rekruttert mange nok som driver stort til å erstatte de som faller fra. En lokal vri er fint. En graf kan være en fin måte å illustrere nedgangen på.
- Det er underdekning av honning i Norge. Vi har et potensiale for å være selvforsynt med honning i Norge.
- Honning er et rent naturprodukt, som ikke kan høstes på annen måte enn gjennom honningbiene.
- Biene er svært viktige for pollinering av frukt, bær og oljevekster. Dette gir større avlinger, jevnere modning og høyere kvalitet. Det er stort behov for flere bifolk til pollinering.
- Birøkt kan drives både som hobby og næring.

Trekk også gjerne frem aktiviteter for barn og unge og for det generelle publikum.

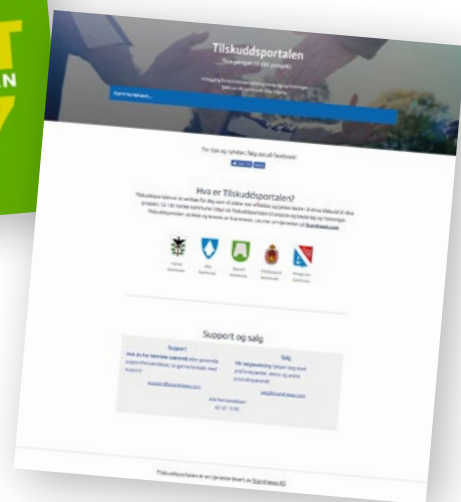
Husk at innholdet må tilpasses utlysningen. Noen av tipsene her kan passe, mens andre ikke hører hjemme i din søknad.

Underveis i gjennomføringen og i etterkant er det viktig å hode orden på regnskapet. Husk at du skal sende inn en rapport. Her skal regnskapet vise hva dere har gjort.

Overhold frister! Man risikerer å måtte tilbakebetale midlene hvis ikke frister overholdes. Hvis tidsplanen sprekker, så spør om dere kan få en utsettelse i god tid før fristen. Få en skriftlig bekreftelse på utsettelsen.

HVEM DELER UT midler?

Det er mange fond, legater, stiftelser og andre som deler ut penger. Det er vanskelig å holde oversikt over alle.

- **Legathåndboken** gis ut årlig, og har informasjon om mange av de som finnes. Den finner du også på nett, se www.legathandboken.no.

- **www.tilskuddsportalen.no** er en annen nettside som gir oversikt over midler til utdeling.

Hvis du finner interessante fond, legater eller andre som deler ut penger gjennom legathåndboken eller tilskuddsportalen bør du finne fram til den originale utlysningen for å forsikre deg om at du finner oppdatert informasjon.

- **Fylkeskommunen** har midler til rekruttering og kompetanseheving i landbruket. Her har flere birøkterlag fått tilskudd til kurs og kursutstyr de siste årene. Fristen varierer fra fylke til fylke, og fra år til år. Ta kontakt med din Fylkeskommune for mer info.

- **Kommunene** har ulike pottter med midler som kan være aktuelle. Disse

kan variere mye fra tilskudd til lag og foreninger til næringsutvikling.

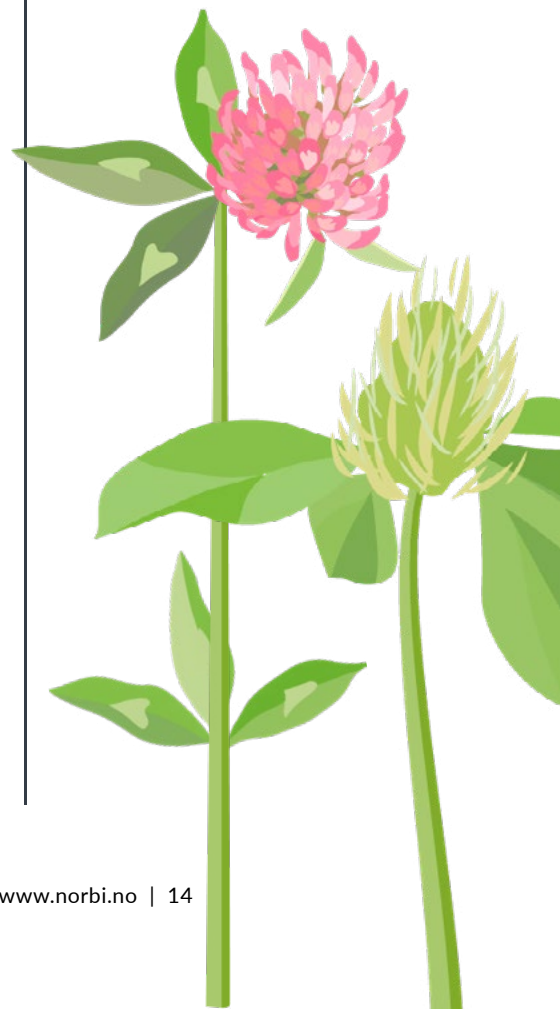
Disse ordningene er forskjellige fra kommune til kommune, så sjekk hvordan det er i ditt nærmiljø.

- **Lokale sparebanker** har ofte fond eller sparebankstiftelser som deler ut midler til lokale tiltak. Om bankene har blitt slått sammen og sentralisert så finnes kanskje fondet fortsatt. Undersøk i ditt nærmiljø.

- **Studieforbundet natur og miljø** formidler støtte til kursvirksomhet. Av og til har de også andre typer støtteordninger, slik som tilretteleggingstiltak i kursvirksomheten eller tilskudd til pedagogisk utviklingsarbeid. Av og til videreformidler de også informasjon om andre typer tilskuddsordninger.

- **Sponsorer** i form av (lokale) bedrifter. Noen kan støtte med rene penger. Andre kan støtte i form av utlån av et sted å ha lagsbigården, sponse utstyr eller lignende. Kanskje vil noen ha litt honning tilbake som motytelse.

Ønsker man å sette i gang større tiltak/investeringer er man nesten avhengig av å skaffe midler utenifra.

Honning fra lagsbigården kan gi inntekter.

A close-up photograph of a honeybee in flight, positioned in the center-right of the frame. The bee is facing right, with its wings spread and its body angled downwards. The background is a vast field of bright yellow flowers, likely rapeseed, which are out of focus, creating a soft, bokeh effect. The foreground shows several sharp yellow flowers and green stems, providing a sense of depth. The lighting is bright and natural, suggesting a sunny day.

*På de neste sidene kan
du lese om hvordan de gjør
det i tre ulike birøkerlag
som har hver sin form
for lagsbigård, et privat
firma som satser på bier og
birøkt som tema i turisme
og en informasjonsbigård
midt i Stavanger*

Bybi

I OSLO

Økonomi

Medlemmene i Bybi er den største ressursen.

Bybi jobber mye med presse for å få omtale, slik at de er synlige. Dette gjør det lettere å søke om midler.

Alt av utstyr og drakter har de fått midler til.

Fått penger av fylkeskommunen til benker ved kubene, og til busker til å plante i en sirkel rundt kubene.

Fått donert midler fra kollekten i en begravelse. Avdøde var svært interessert i insekter. Pengene gikk til å bygge et insektshotell i bigården.

Bybi får årlig omtrent 650 kg honning. Det er veldig lett å få støtte til sosialt entreprenørskap.

Administrasjon

Har et aktivt styre med proffe folk (birøker, advokat, regnskapsfører, psykolog).

Har gått fra et sprudlende, kreativt kaos til et sprudlende, kreativt system.

Formidling og kommunikasjon

Gode historier er viktige for formidlingen og for Bybierne selv.

Har dronningnavn på alle dronningene. De sier ikke at de merker dronningene,

Stiftet:

2014 (Norges Birøkerlags ferskeste lokallag)

Antall medlemmer i 2016:

160 + ca 60 støttemedlemmer. De har hatt størst medlemsvekst av alle NBs lokallag de siste årene.

Hjemmeside:

www.bybi.no

men dronningene krones. Dette er en del av pedagogikken og historiebyggingen.

Bybi har en egen lukket gruppe på Facebook, som fungerer som online-faddere. Der kan de fortelle hverandre om ting de ønsker å dele eller stille spørsmål. Kurslederen bidrar til å svare på spørsmål, og folk svarer hverandre.

De har et nyhtesbrev på e-post. Det er ikke noe fast, men etter behov. For eksempel i forbindelse med varroa-behandling, sverming, føring.

De har et eget google-kart med oversikt over alle bigårdsplassene til med-

lemmene. Folk må varsle inn hvor de har bier, og ett medlem er ansvarlig for å oppdatere kartet.

Markedsføring, lobbyarbeid og pressearbeid

Odd Einar Dørum har fått navngi den ene dronningen – måte å knytte til seg politikere på.

Merkevare og omdømme går hånd i hånd.

Birøkten

Har krainerbier og buckfast. Viktig at biene er snille og ikke svermer når de er i byen.

Har i hovedsak norsk mål- kuber. I tillegg har de en Flow-hive, en topplistikube og en kubevariant hvor tavlene er sirkler, slik at yngelrommet blir rundt. De ulike kubetyperne er viktige i forbindelse med både pedagogikk og pr, og for moro skyld.

Bigården vi besøker er på Bygdøy. Her står kubene oppå en liten høyde. Det er sti under, hvor folk går forbi. Det er også epletrær ganske nært innpå. De har ikke problemer med stikk. De har en drakt liggende, slik at de som jobber i eplehagen kan bruke drakten, hvis de ønsker beskyttelse.

Varroa

De har varroa og velger å følge Norges Birøkterlags anbefalinger og stoler på disse. De teller midd på sommeren. De bruker oksalsyre. Det har fungert veldig bra. Gjør ikke noe annet.

De har felles bestilling på oksalsyre. Medlemmene melder inn behovet. Kurslæreren samler opp og henter ut oksalsyre. Oksalysyen blandes opp og medlemmene kan hente sin mengde oksalsyre en bestemt dato. Medlemmene betaler 50 kroner til Bybi for oksalsyre.

Bigårdene

Bybi har pr i dag 7 ulike bigårdsplasser i Oslo. Dette blir for mye. Det er krevende å kjøre imellom alle for å stelle. Det er fort gjort å glemme utstyr osv. Ragna har hovedansvaret for å stelle alle (de trenger flere dyktige birøktere). Ønsker å bli mer strukturerte og effektive. De har derfor valgt å prioritere følgende plasser framover:

- Dronningparken bak slottet med 2-3 kuber.
- Kongsgården.
- Maridalen med plass til 25-30 kuber.
- Bygdøy med 7-9 kuber. Stedet eies av

BIER!

Bier er snille og vennlige. De søker blomster, ikke folk. Men husk at biene bor her. Oppfør deg som en gjest og ikke forstyrr biene mens de arbeider, da kan de stikke.

Besøksregel:

- Besøk bigården med en røkter
- Ha på deg birøkterdrakt
- Gå bak kubene så biene kan fly fritt ut av flyåpningen
- Bruk rolige bevegelser
- Ikke dunk på kubene
- Er du allergisk, hold avstand

Kontakt oss om du ser noe unormalt

Infoskilt i bigården.

Stiftelsen Folkemuseet. Bybi betaler ikke for å ha kubene der. Her har de et lite bygg hvor Bybi har lagerrom. Slyngerom har de på Bygdøy Kongsgård i nærheten. I tillegg pusses det gamle Gartneriet opp. Dette skal bli kontor og møtelokaler, og Bybi planlegger å ha kontor der. De skal betale for kontorplassen.

De har plassert benker i bigården, slik at de får folk opp i høyden, slik at alle kan se når de demonstrerer.

Jobber mye med sikkerhet. Må ikke ha stikk. Må ikke ha svermer.

Varsling

I Oslo er det mange forskjellige folk. Noen vil starte med birøkt «utenom systemet» - uten å røkte, uten å behandle mot varroa osv. Det er viktig å være litt politi.

Informerer på nybegynnerkurset om at man kan Varsle Mattilsynet. Det er også viktig å være obs i forhold til import eller utenlandsk voks.

Medlemmer

Har en egen Bybi-button. Bruker den for å «merke» folk. Viktig for frivilligheten.

Planlegger en egen frivillighetskontakt. Mange har lyst til å jobbe frivillig. Trenger en som kan koordinere disse.

Kurs

Har utviklet sitt eget grunnkurs ut i fra NBS kursmateriell, bøker og andre kilder. Kurset går fra mars til desember. De har et eget 3 timers kurs med fun facts, som de kaller Bee Basic. Informasjon om dette står på hjemmesiden.

Har allerede i oktober 2016 struktur for kurset i 2017. Dette ligger tilgjengelig på hjemmesiden med dato, tider og sted.

De har varslet sin vanlige avleggerprodusent at de skal ha kurs til neste år og bedt han holde av et visst antall avleggere til deres kursdeltagere.

Kursdeltagerne kjøper kuber det året de går på kurs. De oppfordrer nybegynnerne til å samle kubene i 4-5 bigårder, avhengig av hvor folk bor. Kursdeltagerne i Oslo øst har en egen bigård med sine nybegynnerkuber. Tilsvarende i Oslo nord, vest, midt og sør. Dermed kan nybegynnerne diskutere mens de steller egne kuber.

Har ikke ressurser til å kjøre et videregående kurs i Bybi. De som ønsker å delta sender de videre til det videregående kurset som arrangeres i fylkeslaget.

Neste år skal de bruke de som har gått nybegynnerkurset som faddere for neste

års kurs. Dette tipset har de fått fra Asker. Har også blitt brukt i Trøndelag.

De har også en ordning med betalt fadderskap. Medlemmene kan bestille besøk av en fadder i egen bigård.

Kurs i lagsbigården.

Urban birøkt.

Medlemmet betaler 600 kr direkte til fadderer som kompensasjon for kjøring, tid osv.

Arrangementer - Årlig kick-off

Har fagkvelder med erfarne birøktere. Koster 50 kr pr medlem.

Arrangerer honningsmaking med eget dommerpanel bestående av birøktere, en vinkelner, en tv-kokk og en kjendiskokk.

Voks - Tar voks på alvor

Alle birøktere kan levere skrellevoks i en lukket dunk som står i bigården.

Felles innsamling av tavler. Disse kjøres opp til Honningcentralen, Kløfta for omsmelting og vask. Medlemmene får tilfeldige tavler tilbake, altså ikke de tavlene de leverte inn. Viktig tiltak ettersom mange medlemmer ikke har nok kuber til å oppnå minstekvantum med tavler alene.

Slyngerom

Bybi har fått slynge, skrellekar og an-

net slyngeromsutstyr gjennom Norges Birøkterlag sin utdeling (Sparebankstiftelsentildelingen i samarbeid med Honningcentralen).

Utstyret leies ut for 300 kr til medlemmer. De har også en avtale med en birøkter som leier ut sitt private slyngerom.

Honning

Har med tappedunker til ulike arrangementer hvor folk/barn (publikum) kan tappe honning selv. Så kan de tegne sin egen etikett og lime på.

Må ha flytende honning. Det er litt mer jobb, og flytende er en ferskvare.

Selger i små glass til høy pris. Lager forskjellige pakker av ulike honninger (fra ulike bigårder i Oslo).

Kaller honningen for Bybi – smaken av Oslo.

Har et eget smakskart. Har samarbeidet med en sommelier (vinkelner) som har laget smaksbeskrivelser av de ulike honningstypene.

Svermfanging

De har naboer, så de MÅ håndtere svermer!

De har sine egne Swarm Troopers. Disse henter svermer gratis. Rekrutterer nybegynnere til Swarm Troopers, for å hente svermer. De har 25 stk på lista, som fordeles ut på egne ansvarsuker gjennom sommeren. Disse har fått opplæring.

Veldig godt at man bare har ansvar selv et par uker, også vet man at noen andre tar ansvar resten av sommeren. Har egen karantenebigård i Sørkedalen. Her bygges svermene om to ganger og sertifiseres. Deretter selges de for 3000 kr, egen pris for de som er med og henter svermer.

Andre insekter

I Oslo er det forekomster av en del sjeldne insekter. Bymiljøetaten har utviklet et sårbarhetskart over områder med disse sjeldne insektene. Bybi viser kartet på nybegynnerkurset og anbefaler at man er nennsom med kuber i disse områdene.

Foto: Ivar Grimstad

All voks resirkuleres og sendes til omsmelting.

Halden og omegn

BIRØKTERLAG

Lagsbigård i Halden og Omegn Birøkerlag

De luftet tanken om lagsbigård på 90-tallet. Det var god stemning for lagsbigård. En i laget kom over ei dynamitt-brakke, den var godt egnet som lager. En i laget drev med skogsdrift og kjente alle skogierne i området. De ønsket seg et sted som ikke var for langt fra byen, det måtte være parkeringsmuligheter og ikke for mye folketråkk på plassen. De fant et sted som passet til kriteriene. Det er ingen optimal trekkplass, men det er ikke

så viktig. Det viktige er at plassen fungerer godt til lagsbigård.

Noen av medlemmene donerte bifolk med kubemateriell til lagsbigården, og slik var de i gang.

Lagsbigården har vært mer og mindre brukt gjennom årene. Det har vært ulike aktiviteter som kurs, oksalsyredrypping, besøk av skoleklasser osv.

De har en kubevekt der. Den kan brukes som en indikator for medlemmene.

Lagsbigården har en bigårdsansvarlig. Han skal se etter litt (når det ikke er akti-

*Halden og Omegn
birøkerlag har Norges
eldste lagsbigård, og har
lang erfaring med å drifte
denne.*

Stiftet:
1913

**Antall medlemmer i
2016:**
56

Hjemmeside:
<http://haldenbi.no>

viteter i lagsbigården). Bigårdsansvarlige sørger for at honningen blir slynget, slyngingen utføres av nybegynnerne.

De har en arbeidsgruppe i laget. Bigårdsansvarlige kan kontakte arbeidsgruppa eller styret om det er behov for hjelp i lagsbigården. Bigårdsansvarlige har en mikroskopisk godtgjørelse for å dekke kjøring.

Nybegynnerkurset i Halden og Omegn Birøkterlag

Kurset starter i april og går til og med oksalsyrebehandling, og 2-3 ganger påfølgende vår. De møtes i lagsbigården stort sett hver mandag – så lenge det er noe å gjøre.

De har et mer omfattende system enn kursopplegget fra Norges Birøkterlag.

De har ikke faddere, fordi de har et så omfattende kursopplegg at de tror at folk er selvgående etter kurset. Dessuten er kvaliteten på faddere så varierende, at de velger å ikke ha faddere.

År 2 arrangerer de mer kursvirksomhet. Da konsentrerer de seg om honningbehandling og avleggerproduksjon.

De har lagermuligheter i lagsbigården. Det kan være et potensiale for lagerlokale på det nedlagte gartneriet på Rød Herregård.

Hvis det regner har de mulighet for å dra inn til byen til et kurslokale. Tidligere brukte de Felleskjøpets lokaler som kurslokaler. Etter hvert flyttet de møtelokalene til kornsiloen, men det begynner også å bli for lite pga medlemsveksten.

Deltagerne på nybegynnerkurset har avleggerne sine i lagsbigården. Der står den hele kurssesongen. Nybegynneren steller egen kube gjennom hele kurset. Den kvalitetssjekkes før de får lov til å ta den med hjem.

Laget produserer avleggere gjennom turbo-metoden i lagsbigården. Det gjør at de får veldig mange avleggere.

Laget har en fraktbar slynge og honningløsner som nybegynnere kan låne for en symbolsk sum. Inntektene skal dekke overhaling av løsneren innen 2-3 år.

Laget har en materialforvalter som har oversikt over hvor utstyr er til enhver tid.

De prøver å gi medlemmene oppgaver, slik at de ikke blir utenfor. De har økt fra 30-75 medlemmer. De har litt voksesmerter: de har vokst ut av lokalet + at de må tenke ut aktiviteter for medlemmene.

De arrangerer sertifiseringskurset etter nybegynnerkurset. Har lagt på litt mer informasjon om renhold i tillegg til det ordinære sertifiseringskurset.

Kurs i lagsbigården.

Observasjonskuben er bygd etter svensk modell.

også laget en «biesti» med spørsmål og svar til bruk ved besøk av skoleklasser og lignende.

Infobigården pirrer nysgjerrigheten. Den gir bra rekruttering.

Laget selger inntil 100 kg «Herregårdshonning» på marked. De har også en merkevare som heter Festninghonning. Resten av honningen leveres til Honningcentralen.

Leveggen sørger for at biene fra observasjonskuben kan observeres på trygg avstand for publikum.

Rød Herregård – informasjonsbigård i Halden

Rød Herregård har en fin park som er godt besøkt av lokale og turister. Det er et ypperlig sted å informere om bier og birøkt. Her har Halden og Omegn Birøkterlag i samarbeid med Østfoldmuseene satt opp en informasjonsbigård. Det gir birøkterlaget en fin arena å vise seg fram på. Samtidig gir det museet en anledning til å se på den dypere historien om temaet. Inngang til historie gjennom birøkt er annerledes og veldig populært. Museet har lyst til å videreutvikle samarbeidet

med birøkterlaget.

Infobigården er selvinstruerende. Det er en variant av en bikube hvor lokket og to av sidene kan åpnes. Det er montert glass på toppen og på de to sidene som kan åpnes, slik at man trygt kan se på biene. Kuben er montert på en stor vegg, med to skrå sidevegger, slik at biene flyr ut i trygg avstand fra nysgjerrige publikummere.

Laget ønsker å montere på en teller, slik at de kan se hvor mange ganger lokket åpnes i løpet av en tidsperiode.

Det er montert på et brosjyrestativ med ulike brosjyrer på veggen. De har

Noen tips fra Halden og Omegn birøkterlag:
Halden og Omegn Birøkterlag oppfordrer de som tenker på å opprette Lagsbigård eller Infobigård til å tenke seg godt om å planlegge drift, tilsyn, vedlikehold og økonomi ved å se litt inn i krystallkula 3 til 5 år fremover. Hva vil vi? Hva er mulig? Hvordan løser vi det?

Södra Inland

BIODLARFÖRENING

Lagsbigården

Lagsbigården ligger ved siden av idrettsplassen til Kareby Idrottsforening. Der har de et bygg med to møterom, slyngerom og litt lager. I tillegg har de brakker utenfor til lager. En brakke brukes som bipaviljong. De har biene stående med flyhull ut mot skogen. Det har ikke vært problemer med stikk og klager fra de som driver på idrettsplassen.

Ulike arrangementer i lagsbigården:

- Faste mandagstreff. Disse starter i april.
- Større møter hvor de drar inn eksterne foredragsholdere. De prøver å samarbeide med andre foreninger når det går.
- Dronningavlskurs.
- Høstmøte. Temaet sist var økologisk/biodynamisk birøkt. Interessen var så stor at idrettsforeningens lokaler ble for lite.

Et aktivt birøkterlag med egen lagsbigård, egen pa-replass og mange aktiviteter. Da den gamle tomten de leide av kommunen skulle bygges ut, måtte de starte jakten på et nytt sted for lagsbigården.

Stiftet:

1894

Antall medlemmer i

2016:

164

Hjemmeside:

<http://www.bibladet.com>

De har startet med å arrangere sommerkurs i egne lokaler. Kurset hadde 10 deltagere i 2016. De ser viktigheten av å få inn flere nye. Det er et generasjonskifte, og de er avhengige av å få nye krefter inn.

I møtelokalet har de ulikt utstyr som står utstilt. Blant annet har de små modeller av oppstablingkuber og trugkuber for instruksjon.

Sikkerhet

Har verneutstyr tilgjengelig for utlån i lagsbigården. På nybegynnerkurset snakker de om sikkerhet.

I lagsbigården er førstehjelpsutstyr tilgjengelig. De ønsker seg også en hjertestarter.

Samarbeid med andre

De samarbeider med Kareby IS. Ved større arrangement så leier de klubbhuset,

leien er billig. De deltar på idrettsforeningens julemarked og selger honning.

De deltar på Trädgårdsmarknaden på Liseberg i mai. Her har forening et lotteri

Ulike kubetyper i lagsbigården.

Ivrige ildsjeler i Södra Inlands Biodlarförbund.

hvor man kan vinne honning. Her rekrutterer de nye birøktere. De informerer om birøkt. Og de drar inn litt penger til foreningen.

I Sverige består Sveriges Biodlares Riksförbund av en rekke lokallag, over disse har man distriktslag, omtrent som våre norske fylkeslag. Södra Inland var vertskap for distriktets sommermøte. De stilte opp med servering og hadde omvisning. Møtet var godt besøkt. For barna hadde de invitert Ole Brum, det var et populært innslag.

De har samarbeid med den lokale ha-geforeningen. Det arrangeres en frukt-fest hvor de stiller opp med stand og selger honning.

«Man kan inte ha möte utan fika!»

Servering er viktig på alle møter. Det er viktig med gode smørbrød og/eller gode kaker. Da får man den gode samtalen mellom medlemmene. Nå har de begynt å ha et eget tema for diskusjonen under serveringen. En person har ansvar for å

dra i gang diskusjonen. Temaet skal passe med sesongen.

Slyngerom

De har et eget slyngerom i lagsbigården. Dette klargjøres tidlig i sesongen. Slyngerommet tilfredsstiller kravene til næringsmiddelbehandling. For å oppnå dette måtte de gjøre om vegger og gulv før de kunne ta i bruk rommet.

Voks

Samler tavler og voks fra medlemmer på vinteren. Disse kjøres til LPs biodling for smelting og vask. I februar kommer lastebilen med rene rammer fra LPs biodling. Da møtes medlemmene i lagsbigården for å hente rammene.

Finansiering

De prøver å få finansiering til ulike prosjekter fra EU. De har fått rundt 20 000 kroner til å kjøpe utstyr. Må ha et eget skilt på veggen for å vise at utstyret er finansiert fra EU.

SMS

Det er viktig at medlemmene hører fra foreningen. De to siste årene har de sendt ut e-post og sms rett før det skal skje noe i foreningen. Spesielt sms er veldig populært. Tror det er fordi at så godt som alle kan ta imot sms. Selv de som ikke kan håndtere e-post, leser sms, dette er en gruppe som ikke er så vant med at det stadig kommer informasjon.

Firmakubene

Foreningen har to «firmakuber». Dette er kuber som de leier ut til firmaer. Birøkterne i laget steller kubene.

Av og til er firmaet selv med og slynger. De har en avtale med firmaet om fordelingen av honningen fra kubene. De får sponsormidler fra firmaet som en del av avtalen.

Noen av kubene står i en bipaviljong.

Tavlebords

HONUNGSGÅRD

Honungsgården er barndomshjemmet til Pia. Selv bor de på nabogården. Dette gir fleksibilitet i forhold til om de en dag ønsker å trappe ned eller slutte. Da kan hele

eller deler av aktiviteten på Honungsgården leies ut eller selges.

Tidligere hadde de rundt 50 bikuber og solgte honningen fra egen gård.

Pia og Helge driver Tavlebords Honungsgård.

Pia og Helge Josefsson driver en gård med birøkt, cafe og overnatting. Her kan du bli med på bisafari, eller opplevelsesdagen «Birøker for en dag». De har eget museum, en stor og flott utstillingskube og overnatting i «Bikuben». I dag har de 120 kuber som flyttes til kysten for lyngtrekk i sesongen.

Hjemmeside:
tavleboardshonungsgard.se

Da de arvet gården ønsket de å gjøre noe mer ut av den. Gjennom jordbruksprogrammet i EU fikk de inspirasjonsreiser til England og Tyskland. Der fikk de ideen om å utvikle sin egen honninggård.

Huset på gården måtte totalrenoveres. Det kostet tid og penger.

I første etasje bygde de cafe, på den måten fikk de folk til å være litt lenger. Etter hvert var det behov for å innrede kjelleren med sitteplasser, for å ha god nok kapasitet. I andre etasje har de innredet en bed and breakfast. I tillegg har de bygd et eget hus formet som en bikube. Her er all innredning og dekor inspirert av bier.

De bygde sitt eget bakstehus hvor de kan lage egne kaker og brød.

På gården tilbyr de ulike aktiviteter og opplevelser.

- Låven er innredet som et museum med

gamle håndmalte plansjer fra 1952.

- En stor egenprodusert observasjonskubbe med 6 tavler.

- Birøkter for en dag, noe som er svært populært. Aktivitetene er:

- o Spikre rammer
- o Sette inn voks
- o Ut i bikuben
- o Dele opp til en avlegger
- o Se på dronning, arbeidere og droner
- o Lunsj
- o Honninghåndtering
- o Slynging
- o Forteller om andre biprodukter som pollen og propolis

- Bisafari tilbys kl 14 og kl 16

- o Deltagerne får utdelt drakt og hansker
- o Viktig at deltagerne har mobilen i ytterlomma for å kunne ta bilder
- o De kjører i en traktor og henger med sitteplasser ut til en biplass i skogen
- o Åpner kubene

Foto: Lillian Nyborg

Mulighet for bisafari.

o Tar med en ramme til en glenne i skogen hvor det er forberedt for pause. De spiser honning, pollen og propolis og drikker vann.

- Neste aktivitet de ønsker å tilby er honningmassasje.

Mange av de besøkende er turister, derfor må informasjon og aktiviteter tilbys også på engelsk.

Høysesongen er på sommeren, og de ser at de trenger flere aktiviteter i lavsesongen for å utnytte kapasiteten.

Foto: Lillian Nyborg

På låven er det innredet et museum om birøkt.

Honningbakken

– EN INFORMASJONSBIGÅRD I STAVANGER

Rogaland birøkterlag har opprettet en informasjonsbigård/ demonstrasjonsbigård på Honningbakken i Stavanger. Innenfor en spesialdesignet sekskant kan man se bikubene, slik at publikum er beskyttet mot biene. Og biene er beskyttet mot eventuelt hærverk. Publikum kan lese om biene på plakater. Og det skal plantes bievennlige planter på utsiden.

Honningbakken demonstrasjonsbigård

Velkommen til demonstrasjonsbigården vår!

Her lever det mange tusen bier i kubene sine og samler
deilig søt honning til oss.

Mens de gjør det og flyr fra blomst til blomst, pollinerer
biene disse blomstene samtidig - slik at plantene kan bære
frukt og formere seg.

Vi håper at dere får glede av å bli kjent med bienes
spennende verden!

Biene er ikke farlige. Hver bie har en brodd og kan stikke,
men dette gjør de kun for å forsvare seg.

Man trenger ikke å være redd - bier er snille og greie, så
lenge man ikke plager dem.

Dessuten er denne innhegningen såpass høy, at biene flyr
ut i god avstand over hodene til folk.

Innhegningen er laget av lokal ubehandlet lerk fra
Rogaland, et trevirke som tåler mye vær og vind, og som
er robust mot råte og sopp.

Hilsen,
Jæren birøkterlag

Ved spørsmål eller interesse av å delta i et av våre
birøkterkurs, vennligst ta kontakt: rogaland@norbi.no eller
www.facebook.com/birokterlag

Dette ideelle prosjektet er utviklet av engasjerte beboere
i bydelen.

Vi takker våre sponsorer:

SPAREBANKSTIFTELSEN DNB

STAVANGER KOMMUNE

Noen tips

TIL SLUTT

- Gi dronningene i lagsbigården navn. Dronningnavn er viktig for midlingen til barn. Og til journalister, politikere og andre.
- Gode historier er viktige for formidlingen til publikum, journalister og politikere. Ta vare på de gode historiene og bruk dem. De er også viktige for medlemmene og de tillitsvalgte selv.
- Gode kontakter er viktig. Hos ulike etater, politikere, journalister, publikum og andre. Se sammenhengen mellom formidlingsarbeid, profilering, lobbyvirksomhet og hvilke muligheter birøkten, birøkterlaget og lagsbigården kan få. For eksempel fikk en lokal politiker lov til å navngi den ene dronninga hos Bybi. Den ble oppkalt etter hans bestemor. En god historie for Bybi og en historie den lokale politikeren aldri vil glemme. God dekning i pressen gjør det lettere å få tilsagn om midler når man søker om dette.
- Ha snille bier i lagsbigården.
- Test ut forskjellig utstyr i lagsbigården.
- Folkene i og rundt laget er den største ressursen. Ta vare på de!
- Ha et aktivt styre. Sett sammen ulike kompetanse i styret.
- Klargjør hva som er ambisjonene for laget eller lagsbigården.

- Følg nasjonale råd for varroabehandling.
- Oppdra nye birøktere til å følge lover og regler.
- Aktiver nye medlemmer. Ikke vær redd for å spørre de om å ta på seg oppgaver i laget.

- Organiser innkjøp av bifolk til kursdeltagerne. Sikre at de får bier, og at de får snille bier!
- Organiser nybegynnerne slik at de deler bigårdsplass og avtaler tidspunkt å stille kubene sine på. Dermed får de noen å spørre om råd, og et lite faglig miljø fra starten.
- Kjenn lagets begrensninger. Ikke si ja til ting man ikke kan gjennomføre.
- Ikke vær redd for å ta betalt. Kurs, tidsbruk hos fadder, foredrag, ferdig oppblandet oksalsyre for behandling, salg av honning og så videre.
- Kår lagets beste honning.

- Sett opp en boks med lokk som birøkterne kan levere småmengder med skrellevoks i. Hos hver og en blir det for lite til å ta vare på. Til sammen blir det mengder med voks.
- Organiser innsamling av tavler som sendes til omsmelting og vask.
- Ha en liten slynge og skrellekar som kan leies ut til medlemmer. Vaskes og desinfiseres etter bruk.
- Organiser svermhentere gjennom sommeren. Ikke vær redd for å bruke nybegynnerne på dette. Ha en vaktliste. Opprett egen svermebigård som svermene settes i.
- Ha servering på alle møter. Viktig for det sosiale.
- Ha en fast møtedag i sesongen.
- Samarbeid med andre foreninger i området.
- Tenk på sikkerheten i lagsbigården. Som minimum skal alle ha heldrakt og hansker. Ha tilgjengelig førstehjelpsutstyr.
- Tenk smitterisiko. Hvor mange bigårder har en person tråkket i med samme par sko? Skal laget ha egne støvler for bruk i bigårder? Og slyngerommet? Skal alle bruke skotrekk? Får man lov å bruke din private bidrakt og hansker i lagsbigården?

SOM MEDLEM I NORGES BIRØKTERLAG FÅR DU

- Medlemsbladet *Birøkteren* 11 ganger pr år
- Mulighet for å delta på møter i lokal- og fylkeslaget
- Tilgang til Norges Birøkterlags kursmateriell og delta på kurs og motta veiledning og opplæring
- Mulighet til å delta på fagmøtene Honnemøtet og Agdermøtet
- Informasjon om aktuelle varroabekjempelsesmetoder og annet sykdomshindrende arbeid og hjelp ved utbrudd av sykdom
- Mulighet til å benytte deg av Norges Birøkterlags aktive avlsarbeid med fokus på høyt honningutbytte, svermetreghet og godt lynne samt benytte Norges Birøkterlags parestasjoner
- Mulighet til å benytte deg av Norges Birøkterlags honningemballasje og etikett
- Bidra til at Norges Birøkterlag kan tale birøktens sak
- Bistand i prinsipielle juridiske spørsmål
- Bistand fra Norges Birøkterlags konsulenter ved eventuelle spørsmål
- Et hyggelig sosialt og faglig miljø

NORGES BIRØKTERLAG